

הכנסת העשרים

יוזמים: חברי הכנסת רויטל סויד
איציק שמולי
קארין אלהרר

פ/20/4792

הצעת חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין) (תיקון – מרשם סרבנים אינטרנטי), התשע"ח–2017

1. הוספת סעיף 22
בחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה–1995¹, אחרי
סעיף 21 יבוא:
22. (א) מבלי לגרוע מסמכותו של בית הדין הרבני
לפי סעיף 7 לחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות
ודרכי דיון), התשט"ז–1956², רשאי בית הדין
הרבני, בצו הגבלה, להורות על פרסום ברבים של
שמו ותמונתו של מי שניתן נגדו הצו, בין היתר
באתר אינטרנט שנועד לשם כך.
- (ב) רישום פרטיו של מקבל הצו באתר, כאמור
בסעיף קטן (א), יימחק משקיים את פסק הדין."

דבר הסבר

בפסק הדין פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים ואחרים, שנדון בבית המשפט הגבוה לצדק, מתייחס השופט עמית בצורה נרחבת לסרבנות גט, השפעת הסרבנות על האישה, וחשיבות פעולת בית המשפט בנושא: "במצב של "מות הנישואין" - כאשר שלום הבית התנדף זה מכבר דרך החלון או הארובה וכבר אין סיכוי לאיחוי הקרע - אל לבית הדין לחפש אשם של צד זה או אחר, וראוי לחייב ואף לכפות גירושין. במצב של "מות הנישואין" אין טעם בהנשמה מלאכותית לנישואין שכבר גוועו... במצב של "מות הנישואין" אין ליתן לסרבן כוח מיקוח. במצב של "מות הנישואין" יש לראות את האישה שלא מתאפשר לה להינתק מבעלה כמי שדרה, מבחינתה, עם נחש בכפיפה אחת וכ"אישה שבעלה מצער אותה הרבה"

¹ ס"ח התשנ"ה, עמ' 139.

² ס"ח התשט"ז, עמ' 40.

(שו"ת התשב"ץ מג ח). במצב של "מות הנישואין" יש לראות את האשה כשבויה הנבעלת לשנאוי לה (רמב"ם משנה תורה אישות יד, ח) וכידוע, פדיון שבויה הוא מצווה שאין גדולה הימנה" (בג"ץ 1031/16 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים ואח', ניתן ביום 28.02.2017).

סרבנות גט היא תופעה פסולה הפוגעת בזכויותיו הבסיסיות של כל אדם ומפקיעה ממנו את זכותו לחיות את חייו כרצונו, ויש לעקור אותה מן השורש. סרבני גט המעגנים את בני זוגם, "עגינות חיה", כאילו כובלים בשלשלאות את בני הזוג ומונעים מהם את חירותם ואילו המפתח נותר בידם. לא זו אף זו, אלא שהם אף עושים זאת תוך זלזול בהחלטות בתי הדין הרבניים הפוסקים חיוב או כפיית גט. המאמץ במניעת עגינות מוטל על כתפי המחוקק ועל כתפי בתי הדין כאחד. סוגיה זו אף מקבלת משנה חשיבות מקום בו מדובר בגבר סרבן, שהרי ברצותו ייתן גט וברצונו יימנע, אינה האישה יכולה לקבל היתר נישואין, להבדיל מהגבר, אשר אשתו מסרבת ליתן לו גט. הגם שההלכה היהודית מכירה באפשרות להפקעה מעיקרא של הקידושין על ידי חכמים, העולם הרבני מסתייג מכך על דרך הכלל ושומר פסיקה זו למקרים חריגים בלבד. היכולת לעגן את חייהם של בני אדם ולהציבם בפני שוקת שבורה תוך פגיעה אנושה במרקם היחסים החברתי, לרבות הסבת נזקים כלכליים, פסולה ויש להוקיעה. על מנת להקטין את ממדי התופעה אפשר המחוקק הטלת סנקציות על מי שסירב ליתן גט, על ידי שימוש במנגנון צווי הגבלה, המאפשר הטלת הגבלות. הצעת החוק נועדה לעגן בחקיקה את סמכותו של בית הדין הרבני להורות על פרסום שמו ותמונתו של מי שניתן נגדו צו הגבלה, באתר אינטרנט ייעודי, בדף אשר יועד למטרה זו בלבד. בדומה למרשם פושטי הרגל של כונס הנכסים הרשמי של מדינת ישראל, כך יפורסם שמו ותמונתו של מי שקיבל פסק דין לחיוב או כפיית גט ולא עשה כן, במרשם סרבנים. חשיפת הפרטים המזהים נועדה להוות כלי נוסף להטלת לחץ על מי שקיבל פסק דין לחיוב או כפיית גט. יודגש כי השימוש בכלי האמור במקרים כגון זה לא ייעשה "כלאחר יד", אלא לאחר דיון משפטי וביורור עובדות המקרה הפרטני לאשורן ולאחר שבית הדין מצא לנכון לפסוק על פרסום שמו ותמונתו של המסרב ליתן גט. חשיפת הפרטים המזהים של סרבני וסרבניות הגט במדינת ישראל לא רק שביכולתה להוות אמצעי נוסף להפעלת לחץ על מי שמסרב ליתן גט ולהוקיעו, אלא אף יכולה לחזק את הקורבן. כמו כן, יש בידי הפרסום להרתיע את מי שקיבל פסק דין לחיוב או לכפיה שמא ימשיך בסירובו ולהגן על הציבור מפניו.

בשולי הדברים יצוין כי פרקטיקה זו אף נהוגה זה מכבר בכל הנוגע מי שקיבל פסק דין לחיוב או לכפיה, ונמלט מן הארץ, ששמו ותמונתו מפורסמים באתר האינטרנט של בתי הדין הרבניים, ואין זה אלא מתבקש כי לא יהיה הבדל בין שמעגן את בן או בת זוגו, בין אם הוא בארץ ובין אם הוא מחוצה לה. הפגיעה האנושה במי שחייו הוגבלו, נעצרו והוא כ"כלוא" בתוך מערכת היחסים, היא אותה פגיעה וזוהי חובתו של המחוקק לעשות כל אשר לאל ידו על מנת למגר, למנוע ולצמצם התופעה האמורה.

הצעה בנושא דומה הונחה על שולחן הכנסת העשרים על ידי חברת הכנסת שולי מועלם-רפאלי (2848/20/פ).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט' בכסלו התשע"ח – 27.11.17